

WWW.DEVINCAN.SK

DEVÍNČAN

Noviny pre každého Devínčana • zdarma • november 2019 • Ročník XVII • Ev. č. 5801/19

Devín, december 1989

Jedáleň našej základnej školy bola plná. Napätie, nadšenie, hlad po najnovších informáciách, zimomriavky na koži z toho, čo prežívame... to všetko sa dalo vo vydýchanom vzduchu doslova krájať. Organizačný chaos rôznych verejných aktivít akýmsi zázrakom spoľahlivo fungoval a Devín bol v ten večer opäť raz natlačený v spomínanej školskej jedálni. Správy, tie sa vtedy šírili takpovediac „per huba“, či po dnešnom „face to face“, alebo prostredníctvom „naj“ výdobytku vtedajších dní – tlačnými samizdatovými letákmi, ktoré sa vyrojili ako huby po daždi. Pre vás, ktorí nerozumiete o čom to píšem – pred Nežnou revolúciou podliehali všetky tlačoviny, ale ozaj všetky – od podnikových formulárov či obežníkov, cez školské časopisy, či iné, zdanlivo banálne výtlačky slova na papieri šíriteľné medzi ľuďmi, veľmi prísnej kontrole. Preto bolo bežné, za účelom výmeny informácií sa osobne stretávať. Niekedy nútene, na poradách, schôdzkach, krúžkoch, brigádach, zhromaždeniach, zjazdoch... Občas dobrovoľne, po kamarátskej línii, na výletoch, návštevách, zábavách, priateľských stretnutiach – kedy však, ak sa tých priateľov zišlo trochu viac, bolo viac než isté, že zopár z nich bolo na stretnutí takpovediac služobne a v utajení ©. Kto všetko bol na VPN (Verejnosť proti násiliu) stretnutí začiatkom decembra '89 v devínskej školskej jedálni, už neviem. Ja som tam bola so sestrou a vtedy sedemročným synom Mat'om. Nevieť už ani čo všetko sa tam riešilo, no na záver ktosi prišiel s úžasnou správou o tom, že cesta popri Dunaji je opäť otvorená. Aby ste mi rozumeli, naša promenáda popri Dunaji vyzerala v tom čase úplne inak. Tak trochu ako v koncentráku. Ostatné i elektrické drôty, strážne veže, vraj míny, skrátka na vodu a slobodné Rakúsko sme mohli len slobodne pozerat' cez pichľavé ostne pod dohľadom všadeprítomných pohraničiarov. Niekedy do roku 1983 bola táto cesta aspoň voľne prechodná, potom ju prehradili rampy. Z parkoviska sa smelo prejsť po otvor v kamennom múre pod hradom a v smere od Srnčika ste sa dostali len po posledné domy na Slovanskom nábreží. Amfiteáter, budova bývalej reštaurácie, Panen-

ská vežička - to všetko bolo odrazu neprístupné, zakázané, nepochopiteľne verejnosti ukradnuté, smutné. Číže správa, že rampy zmizli a cesta je voľná, nám znela ako rajská hudba. Zhromaždenie sa skončilo, ľudia sa pomaly rozchádzali, no nám so sestrou to nedalo a rozhodli sme sa ísť skontrolovať, či je to naozaj pravda. Bola. Spomínam si, že bola krásna zimná noc, zasnežený chodník osvetľoval len chabý svit mesiaca a vŕzgajúci sneh pod našimi nohami bol jediným zvukom rušiacim spiacu prírodu. Priznám sa, nebolo mi všetko jedno. Ak by správa nebola pravdivá, mohla nás kľudne dáka hliadka zadržať ako narušiteľov hraníc a ktovie kde by sme všetci skončili. Nikde však nikoho nebolo a my sme sa opatrne dostali až pod Panenskú vežičku. Pristavili sme sa a vravím synovi: „Mat'ó, tu nad nami je taká krásna vežička, tadiaľto som ťa kočkovala keď si mal jeden rok, no potom to tu zavreli, takže ju vlastne nepoznáš. Teraz je tma a nič nevidíš, ale už sa sem dá ísť, prideme sa určite zajtra cez deň na ňu pozrieť...“ V tom momente sa stalo čosi neuveriteľné. Odkiaľsi z rieky sa rozsvietil silný svetelný lúč, ktorý nám pomaly, pomaličky, postupne kĺzavo nasvietil hradné bralo, múry pod ním, Panenskú vežičku, amfiteáter a rozplynul sa opäť vo vodách Dunaja. Nemo, s otvorenými ústami sme sledovali toto úžasné svetelné divadlo. Zmohli sme sa len na vydýchnuté „ďakujeme“ adresované neznámej riečnej hliadke, ktorá zrejme v tichu noci začula náš rozhovor a rozhodla sa takto, asi pátracím reflektorom z lode urobiť radosť neznámemu malému chlapcovi... Pre mňa sa Nežná rovná tomuto zážitku. Dodnes neviem, komu zaň vďačíme. Ak by ten Nieкто náhodou čítal tieto riadky a ozval by sa, budem veľmi rada. A áno, bolo mnoho ďalších nezabudnuteľných okamihov. Len pár dní po našom svetelnom divadle, 10. decembra 1989 Devínčania poprestrihávali železnú oponu deliacu nás dovedy od Dunaja, k tomu im svoje protestsongy osobne hral Karel Kryl z lode, celá Bratislava sa tu zbehla pod Devínskym hradom obalenom v trikolóre, časť na našej, časť na rakúskej strane rieky... Spomínate? Iste, veď' zabudnúť sa nedá a ani nesmie. Ďakujem všetkým, ktorí ste sa s nami o svoje spomienky podelili, priatelia.

Ľubica Kolková, starostka; foto Matej Patka

Po novembri december

GAVENDOVINY

Čím vzdialenejší je onen prelomový November, tým lepšie vidíme, čo sa nám chvála Bohu skončilo, čo, žiaľ, pretrváva a najmä, čo všetko sa po ňom zrodilo. Vraj, či poviem k nemu pár slov aj Devinčanom cez Devínčana pohľadom devínskeho farára. Ak chcem zostať verný zásade, že kňaz robí pre politický život krajiny najviac vtedy, keď sa do nej nemieša, je to ťažká úloha. Odpovedajú na hodenu rukavičku by som však rád poukázal len na jeden z mnohých aspektov či skúseností: v podstate sa nič nezmení, kým sa nezmení sám človek. Cez štyri desaťročia totality boli skoro všetci presvedčení, že všetko zlo, ktoré vládlo v spoločnosti i medzi ľuďmi sa automaticky vytratí, len čo padne tento režim. Režim padol, problémy sa iba prestrojili. Zhruba o desaťročie neskôr sa šírilo presvedčenie, vyjadrené aj programom ktorejkoľvek politickej strany - Slovensko bez Mečiara. Mečiar odišiel z politickej scény, problémy nie. Hodne bližšie k nášmu dátumu sa to isté hovorí o inom politikovi. A desiatky ďalších medzitým sľubovali a sľubujú, ako sa všetko zmení, len čo sa oni ujmu moci. Kňaz je v istom zmysle „pôrodným asistentom“ pri zrode lepšieho človeka. Preto veľmi dobre vie, aké je to ťažké a zdĺhavé. Hoc len odstrániť neprijemnú povahovú črtu. Skúsenosť Novembra i troch desaťročí po ňom je okrem iného odkazom, aby sme prestali skladať nádej v lacné vonkajšie zmeny, hoci sú zaiste tiež potrebné, a viac stavať na vnútornej zmene človeka, toho človeka, ktorým som ja.

Po novembri nasleduje december a hneď jeho prvým dňom začína adventné obdobie. Príprava na Vianoce. Vo svete konzumu už hodne skôr. Advent je časom, v ktorom by malo vstupovať do ľudského srdca viac svetla. Veriacich v tom sprevádzajú liturgické a náboženské zvyky. Ale každý, kto chce zažiť Vianoce, srdce plné Vianoc, musí prejsť očistným a obohacujúcim Adventom. V nových kultúrnych a spoločenských kontextoch je to napríklad až urgentná potreba otvárať priestory svojho srdca na osobné stretnutia s druhými ľuďmi. Prečo, to nechám povedať pápežovi Františkovi: „V čase, keď existujú pokusy viesť medziľudské vzťahy len prostredníctvom sofistikovaných zariadení, cez obrazovky a systémy, ktoré možno zapnúť a vypnúť ovládačom, zaznieva výzva nebáť sa riskovať stretnutie s tvárou iného človeka; s jeho fyzickou prítomnosťou, ktorá je naliehavá, s jeho bolesťou a požiadavkami i s jeho nákazlivou radosťou – v neustálom blízkom vzťahu. Boží Syn nás svojím príchodom na tento svet pozval na revolúciu ľudskej nehy.“

Marián Gavenda

Z RADNICE – Jeseň priniesla milú novinku. Pri kostole sa namiesto vyrúbanej gleďčie vyсадili tri lipy, ktoré odtiaľ budú krásliť areál a pripomínať slovanskú minulosť Devína;

– Od nového roka 2020 vstúpi do platnosti zákon, na základe ktorého občan, ktorý neplatí miestne dane – daň z nehnuteľnosti, za odvoz komunálneho odpadu alebo za psa, môže prísť o vodičský preukaz. Vykonávanie tohto nariadenia budú mať v kompetencii starostovia;

– Od septembra sa v materskej škole otvorila ďalšia trieda a deti majú k dispozícii v obnovených priestoroch už tri triedy. Podarilo sa zrekonštruovať nielen vnútorné priestory, ale tiež priestor spodného dvoru. V školskom roku 2019/2020 navštevuje škôlku už 52 detí.

SPOMÍNAME

„Zuzka, dodnes neprejde deň, aby si niekto na Teba nespomenul. Na chvíľe s bábätkami v materskom centre na fare „Polepšovňa“, kde si so svojou odbornosťou lekárky - psychiatricky usmerňovala maminy, ako riešiť problémy s ich dospievajúcimi deťmi. Naučila si nás maľovať vajíčka aj piecť a zdobiť perníky. Tvojim svetom bola aj hudba, najmä folklór, ku ktorému si podnecovala najskôr deti a potom si pritiahla aj rodičov. Na tieto veselé folklórne vystúpenia Devínčania neprestávajú spomínať a aj vďaka Tebe je folklór v Devíne stále živý. Tvoje sólové vystúpenie na poslednom folklórnom plese nám všetkým vyrazilo dych, človek po tretej chemoterapii proste takéto niečo nemôže dokázať, ale Ty áno. Bola si tým vzácnym človekom, ktorý dokáže ľudí učiť, motivovať, spájať, milovať a zároveň im pomáhať. A ani neúprosná choroba, ktorá Ťa oberala o sily a krátila čas života, Ťi neuberala vôľu pomáhať iným a podnecovať ich, aby si všimnuli problémy okolo seba a hľadali riešenie. Dala si podnet k tomu, aby naše deti mohli bezpečnejšie prechádzať cestu do školy tým, že sa vyznačil výrazne prechod. A aby sme si mohli pri slávnostných príležitostiach posediť v zrekonštruovanej Malej sále Domu kultúry, zorganizovala si zbierku medzi Devínčanmi. Stále nám znie v srdci Tvoj odkaz: Zbierajte zážitky, nie materiálne veci. A toto poslanstvo sa snažíme naplňovať.“

MUDr. Zuzka Böhmová (†51)

Zuzka Böhmová ochorela mladá, mala štyri deti a práve začínali s manželom budovať dnes veľmi úspešné očné centrum. V každom štádiu svojho ochorenia bola prínosom aj pre ostatné ženy s podobným osudom. S vedomosťami lekárky, odhodlanosťou bojovať a diplomaciou jej vlastnou sa zaslúžila o to, aby sa vtedy nový liek Herceptín stal dostupným liekom prvej voľby pre všetky ženy s HER 2 pozitívnym nálezom. Spolupracovala s farma firmou Roche a bola zakladajúcou členkou HER klubu, ktorý šírili osvetu medzi ženami. Tešila sa zo života, dokázala otvorene rozprávať o svojom ochorení, ale aj umieraní. Vedela, že keď príde koniec, chce byť doma. Preto sa v posledných týždňoch svojho života pustila do písania Zuzkinej kuchárskej knihy. A tak popri šití krásnych patchworkových diek vznikalo unikátne dielko s posolstvom pre nás všetkých.

Výtazok z predaja tejto knihy bol venovaný na podporu mobilnej paliatívnej jednotky, ktorá uľahčuje odchádzanie po zdravotnej, ale aj duševnej stránke nielen umierajúcim, ale aj rodinným príslušníkom. Zakladateľkou mobilného hospicu je MUDr. Kristína Krížanová, vzácna žena, ktorá pomáhala Zuzke a jej rodine v tých najťažších chvíľach.

Zuzkine odkazy o pravdách života:

- Nielen veľké činy menia svet. Malé každodenné dobrá obyčajných ľudí držia zlo nakrátko.
- Nádej nezomiera. Aj keď slnko pre mraky nevidíš, vieš, že vyjde zas.
- Lepší kus chleba v pokoji ako dom plný mäsa a hádok.
- Šťastný je muž, ktorý si vezme milovanú ženu. Ešte šťastnejší je ten, kto miluje ženu, ktorú si vzal.
- Láskavé slová sú ako plást medu, ako balzam na dušu, ako liek pre celé telo.
- Ak chceš nájsť pokoj, skús zmeniť seba, nie ostatných.
- Hľadaj, čo je tvojmu srdcu najbližšie a za tým choď.

„Zuzka – zvon na kostole v Devíne zvoní a zvoní... a pripomína Ťa ... a za to všetko Ťi s láskou ďakujeme...“

Tvoji Devínčania.

A keďže sa blížila vianočné sviatky, vieme, že by si bola rada, keby sme si Ťa pripomenuli aj Tvojimi slávnymi medovníkmi:

V mise vypracuj cesto z 112 kg hladkej múky, 10 dg masla, 12 dg práškového cukru, 3 lyžíc medu, 2 vajec, 1 prášku do pečiva, kávovej lyžičky škoric a 3 pomletých klinčekov. Nechaj cez noc v chlade. Druhý deň vyal'kaj a vykrajuj s deťmi medovníky, potri vajcom a upeč. Na ozdabu vymiešaj 1 bielko a 7 dg preosiateho práškového cukru. Bielkovou penou naplň mikroténové vrecko, na ktorom si odstrihol rožtek a daj deťom zdobiť medovníky. Tešia sa na to každý rok. Keď boli naši chlapci malí, zdobili sme medovníkmi vianočný stromček. Potom dorástla Hanka a plakala, že chce na stromčeku guľky, a tak sme na Štedrý večer rýchlo zháňali guľky a elektrické sviečky a už to tak zostalo...

(úryvok z knihy Zuzka Böhmová: Zuzkina kuchárska kniha, VIE-NALA, s.r.o., Košice 2014) Záujemcovia si ju môžu kúpiť už aj v Pivnici (cena 10 eur).

foto archív rodiny Böhmovej

PREDSTAVUJEME DEVÍNČANOV **IVAN PAVLE**

DEVÍNSKY HRAD JE MOJA BABYLONSKÁ VEŽA

Vo farbami voňajúcom ateliéri na Šafárikovom námestí našiel výtvarník svoj ideálny priestor pre tvorbu. Obrazy veľikánskych, ale aj miniatúrnych rozmerov visia na každej voľnej stene a za každým rohom žmurká na umelca krásna, vlasatá a okatá múza. Perpetuum mobile tvorby sa tu, zdá sa, nikdy nekončí. Začína sa skoro ráno v bratislavskom ateliéri a končí sa večer v Devíne. Lebo domov máme tam, kde sme milovaní...

Bol si v detstve iný ako ostatné deti? Vnímali si svet okolo seba očami budúceho maliara?

Odkedy si pamätám, vždy som rád kreslil a v kreslení som nachádzal útočisko a pokoj. Maľoval som na zemi, prišlo mi to pohodlné. Spomínam si, že som často kreslieval bitky. Na veľkých, čo najväčších formátoch, v tomto som vôbec nebol malicherný. Fronty armád, bojovníkov, jazdcov. Rád som sa hral na vojnu a tešilo ma byť veliteľom bitiek. Obrazov s týmto motívom som namaloval desiatky. Vytvoril som si svoj svet, svoje kráľovstvo a páčilo sa mi byť v ňom kráľom, určovať, čo sa bude odohrávať na plátne. A táto radosť zo slobody, ktorá mi umožňovala žiť vo svojom malom vymyslenom svete, mi zostala dodnes.

Zdedil si po niekom z rodiny výtvarný talent?

Mali sme v rodine stolárov, povrazníkov. Otec i mama síce vedeli písať krásnym písmom, no nezdá sa mi, že by som po nich zdedil výtvarné vlohy. Ale rodičia ma v mojom smerovaní veľmi podporovali. Stále mi hovorili: rob to, čo chceš, len aby si bol šťastný. Ja som sa najskôr dal na elektrotechniku, čo každého prekvapí, keď to spomeniem. Rovnako ako výtvarné umenie ma bavili aj exaktné vedy – chémia, fyzika. No a na elektrotechniku som šiel jednak preto, lebo sa otváral slaboprúd na Orave, čo ma lákalo a aj preto, lebo mám rád technikov. Podľa mňa sú oveľa väčší bohémi ako umelci. Umelci to majú ťažké. Na konci dňa musia položiť na stôl plod svojej dennej práce a to nie je vec ľahká. Technici si môžu dovoliť viac lietieť nad zemou.

Kedy si si uvedomil, že sa chceš stať maliarom?

Pre začínajúceho výtvarníka je rozhodujúci vek medzi desiatim a pätnástim rokom. Buď sa v ňom niečo zlomí, alebo pôjde ďalej. Ja som mal šťastie na učiteľov a hlavne na domáce zázemie. Rodičia ma podporovali a po maturite som si už bol istý, že ďalšie štúdium chcem absolvovať na Vysokej škole výtvarných umení. Od pätnástich rokov som vedel, že chcem študovať maľbu, ale predtým som ešte asi potreboval tú technickú priemyslovku, neviem, cítil som to tak. A hlavne, na Orave sme žili bohatým umeleckým životom, myslím, že aj čulejším ako v Bratislave. Robili sme vlastný časopis, divadelné predstavenia, stále som maľoval a chodil som k Márii Medveckej, ktorá mala ateliér hneď vedľa školy. V Prievdzici som mal dobré vedenie

aj zo strany rodiny Stropmachejovej, dodnes som priateľ s ich synom, reštaurátorom, poznáme sa od prvej triedy základnej školy, už pomaly šesťdesiat rokov. Na školu som sa dostal na druhý krát, čo bolo dost nezvyčajné, lebo uchádzali na štúdium na VŠVU v tých časoch chodievali na prijímačky päť až šesť rokov. Iste, talent je rozhodujúci, ale aby sa umelec vypracoval, musí mať v sebe pracovitosť a vytrvalosť, ináč to nejde. Nikto o tom nevedie dlhé reči, ale aj v umení platí, že máme za úlohu povýšiť všedný deň na sviatočný tým, že niečo vytvoríme.

Na škole si sa zoznámil a odvtedy ste spolu – s manželkou Soňou. Neuveriteľné...

Soňa študovala textil, ja maľbu a ako to chodí – slovo dalo slovo, ruka ruku... Zoznámili sme sa v ateliéri, kde sme spolu pracovali a ani sa nám nechcelo chodiť niekam inde. Na škole sme sa aj zobrali. Študentské manželstvo, tých nie je veľa. V našom prípade to bolo priateľstvo, ktoré prerástlo do manželstva a vydržalo doteraz.

Symbiôza tela a duše – tento motív sa podľa odborníkov v tvojej tvorbe často prelína. Platí to aj pre vzťah, pre manželstvo?

Rovnováha v každej oblasti je vo vzťahu dvoch ľudí nevyhnutná. Vo chvíli, keď jedna strana začne tlačiť na pílu, ako sa hovorí, a chce presadzovať svoje ego, vzťah stroskotá. A keď sú v rodine dvaja umelci, je potrebný ešte väčší zmysel pre nadhľad, kompromis, ústretovosť. Občas to, samozrejme, zaškrí, ale čo narobíme, taký je život...

Veľa študentov, ktorí mali za učiteľov výrazné osobnosti, má potom tendenciu pokračovať v línii tvorby svojich pedagógov. Ako to bolo u teba – šiel si vlastnou cestou?

Pedagógov sme mali výborných – Františka Stoklasa, Ivana Vychlopera, Dezidera Castiglione. Boli tu úžasní učители, ktorí videli výtvarné umenie v symbióze s inými druhmi umenia. Zoznamovali sme sa ako s klasickou hudbou, tak s literatúrou, aj tou samizdatovou. A inšpiráciu sme sa učili vnímať každý deň, zo sveta naokolo. Učители na nás netlačili, aby sme pou-

žívali ich výtvarné prvky, brali nás ako jedincov s vlastným výtvarným rukopisom. Vtedajšie školstvo bolo akademické a nikto sa nad tým nepozastavoval. Cieľ bol vychovať profesionála, ktorý mal rozumieť svojmu remeslu. Sami sme si stanovovali svoje výtvarné programy a hneď po škole sme začali tvoriť tak, ako sme to cítili.

Čo ťa v твоjich začiatkoch najviac motivovalo k tvorbe?

Okrem iných tém ma zaujal aj kameň. Je tu pre mňa stále, vnímam jeho energiu. Kamene som zbieral od detstva a mal som z nich celú zbierku, až kým mi ich z pivnice neukradli. Doteraz mám rád dotyk kameňa. Potrebujem ho hladkať a dostať do svojho diela. Kamene považujem za živé bytosti. Majú v sebe energiu, žijú svojím vlastným životom. Časom som si uvedomil, že verím iba tomu, čo nahmatám. A len to viem namalovať.

Si kávičkárom, máš rád kávu a téma čiernej kávy sa objavuje aj v твоjich obrazoch. Prečo práve káva?

Tento motív som objavil niekedy okolo roku 1985 a po desiatich rokoch som sa k nej opäť vrátil a znázornil ju vo viacerých verziách: žena so šálkou čiernej kávy, dvojice, ktoré sa rozprávajú pri šálke kávy. Káva je niečo ako fajka mieru a keď ju pijeme, čas by sa mal na chvíľu zastaviť. Je to taká oslava okamihu, istá forma stíšenia, intimitity chvíle, ktorú mám rád ako rituál.

Ako si prišiel na tému Babylonskej veže?

Možno ma k tomu inšpiroval práve Devín, Devínsky hrad. Prižmúrim oči a vidím v ňom Babylonskú vežu. Keď ho v roku 1809 napoleonské vojská zničili, zostalo z neho len torzo. Každý si ho môže dotvorit' podľa vlastnej fantázie. Ja si ho predstavujem ako Babylonskú vežu a používam ho ako vedľajší motív v obrazoch. Lebo podľa mňa, každý z nás si v živote stavíme tú svoju Babylonskú vežu. Niekedy je podložená silnými základmi a niekedy postavená na piesku. A čím sa chceme rýchlejšie dostať na vrchol, tým skôr sa veža rozpadne, lebo nemá pevné základy. Stáva sa to aj vo vzťahoch. Človek si buduje nejaký vzťah a keď si už myslí, že mu nič nehrozí, že ho dotvoril, vtedy sa rozsype kvôli nejakej banalite. Možno v tom vidieť aj paralelu na biblický príbeh, keď sa Boh nahneval na ľudí, ktorí povýšili materiálne statky nad duchovno a pomešal im jazyky. Tak to býva aj v živote. Niekedy sa nevieme dohodnúť ani s najbližšími. Kontakt sa stratí, niť sa pretrhne.

Ďalším častým motívom sú Madony. Odkiaľ prišla inšpirácia?

Maľujem Madony väčšinou bez svätožiare ako obyčajné matky s dieťaťom. Tá duchovnosť či láska je vo vzťahu matky a dieťaťa, ktorému matka dáva všetko. Úžasný a čistý, ničím nenahraditeľný vzťah.

A pieta? Čo u teba symbolizuje Mária s ukrižovaným synom v náručí?

Veľké myšlienky často zanikajú, zlikviduje ich sám človek. A tú pietnu spomienku na tieto duchovné „vraždy“ možno prirovnať k piete Kristovej, keď mŕtvy syn leží na nohách matky a ona žiaľ – ako symbol duchovna, ktorý ľudia zničili. Lebo my, ľudia, máme všetko vo svojich rukách a nevedomujeme si, aké dary sú nám dané k dispozícii. Ľahostajne sa s nimi pohrávame. Myslím, že umelci by mali poukazovať na toto hazardovanie.

V obrázkoch so zvieracími motívmi badať veľa humoru. Je ti smiech a humor vlastný?

Myslím, že humor je veľmi dôležitá esencia v živote človeka. Musíme si vedieť utáňovať aj zo seba, až potom si môžeme dovoliť utáňovať aj z iných, respektíve vytvárať diela s humorným podtextom. Možno sa mi to darí preto, lebo rád seba kritizujem, rád sa občas na seba pozriem z iného uhla, lebo ako každý, aj ja robím chyby a uvedomujem si ich. Moje zvieracie obrazy vychádzajú akoby z Ezopových bájok – do obrazov zvierat vkladám ľudské vlastnosti. Vždy ide o príbeh odporovaný z nejakej rozprávky, napríklad o Pinocchiovi, alebo o zvieratách, ktoré sa bijú o korisť. Tou korisťou je väčšinou ryba alebo kostra ryby. Sú to také nemé bitky, rozhovory bez slov, kde viacero vtákov bojuje o tú istú korisť a vyjadrujú to svojim pohľadom, ktorý je, samozrejme, komický. Zvieracie motívy mi napadli, keď som bol na tvorivom pobyte v Thajsku a rozdelil som ich na obrazy o tých, ktorí sú krmení a na tých, ktorí krmia. Lebo ako v ľudskom, tak aj vo zvieracom svete je to rovnaké. Jedni krmia a druhí sú krmení. Ale rád som prenášal na plátno aj vzťah človeka so zvieratím. Ženu so psom, s mačkou alebo rôzne podoby spoločných chvíľ človeka a zvierat. Tento motív ma veľmi zaujímal, lebo vzťah človeka k zvieratú je oveľa otvorenejší ako vzťah človeka k človeku. Človek dokáže prejaviť viac lásky k zvieratú, lebo ono mu ju hneď opätuje. Zvíra je čisté a nemá ľudské vlastnosti, ktoré by ho poškvrnili. Líbi a odpúšťa inštinktívne.

Kto z tvojich potomkov pokračuje vo výtvarnej tradícii?

Oj, tak moje deti, ako tie jablká, padli hodne ďaleko od stromu. Rástol som ako jablko asi na svahu, lebo jabĺčka sa odkotúľali ďaleko. Syn je právnik a dcéra prekladateľka, novinárka. Vnúčenec mám päť, kreslia a maľujú úžasne, máme z nich radosť, ale čakáme do tých desiatich rokov, lebo ako som spomínal, až vtedy sa ukáže, ktoré z nich pri plátne vydrží. Netlačíme na nich, musia sa tešiť z toho, čo robia. Zatiaľ radi chodia do ateliéru a narúšajú nám ten náš „organizovaný neporiadok“.

Rád cestuješ, ktoré sú tvoje obľúbené destinácie?

Chodievam do krajín, ktoré ma niečím zaujmú. Do Thajska, New Yorku, na Floridu, Holandska, Francúzska. Každé miesto je niečím iným prítlačlivé a z každého pobytu vznikol vždy súbor obrazov. No asi najviac inšpirácií mi ponúka krásne miesto v Chorvátsku Veli Lošinj. Keď som prvýkrát prišiel do tohto stredovekého kamenného mestečka pri mori, tak mi učarovalo, že som vedel, že sa tam budem ešte dlho vracat' a budem tam maľovať. Odstáňujem sa tam s rodinou na tri mesiace a zakaždým namaľujem uzavretú sériu obrazov.

Prečo si si vybral Devín ako miesto pre život?

Chodievali sme často do Devína, hlavne v osemdesiatych rokoch, ešte pred revolúciou. Bývali tam moji priatelia, výtvarníci – sochár Oto Bachorík, Milan Kosmel, Igor Čierny, Peter Strasser, spolupracovali sme, pomáhali si a viedli družný život. V osemdesiatych rokoch sme sa potrebovali stretávať intenzívne, ako keby sme tušili prichádzajúcu zmenu... V Devíne sa mi páčilo, vedel som, že táto oblasť je jedným zo svetových unikátov, miestom, kde bolo najstaršie osídlenie, sútok dvoch riek, začiatok Malých Karpát a túto energiu som intenzívne cítil. Napriek tomu, že sme tam mali ostnaté ploty a stále nás kontrolovali. My, umelci, sme tento priestor vnímali ako niečo magické, inšpirujúce pre tvorbu. Chcel som si tu zriadiť ateliér. Vtedy to nebol problém, lebo v Devíne sa predávali staré domčeky za celkom dobré ceny. Začiatkom deväťdesiatych rokov tak vznikol najskôr ateliér. Chodili sme do Devína na víkendy čoraz častejšie, cítili sme sa tu čím ďalej, tým viac ako doma, varili sme guláše pre priateľov a do mesta sa nám už ani vrátiť nežiadalo.

K Vianočiam vyjde na knižnom trhu impozantná zbierka básní Milana Rúfusa s tvojimi ilustráciami. Ako prebieha proces inšpirácie báseň – ilustrácia?

Vždy tvrdím, že nie som ilustrátor, ale maliar, no túto prácu som prijal rád, lebo som Milana Rúfusa poznal aj osobne. Vybral si ma na ilustrovanie svojich básní už pred časom, stretávali sme sa nad mojimi kresbami. Medzi básnikom a ilustrátorom vždy musí byť spätná väzba a ja som bol rád, že sa mu moje kresby páčili. No a tento rok ma oslovili z vydavateľstva Ikar, či by som nechcel ilustrovat' jeho veľkú retrospektívnu básnickú zbierku Prameň so 189 básňami, čo je exkluzívne a rozsiahle dielo vo výbere Milana Richtera. Samozrejme, s pokorou a rád som túto

výzvu prijal. Hoci mu zvykli vyčítať, že vo svojich básňach poučuje a mentoruje, ja v nich cítim jeho ľudský nadhľad a humor jemu blízky. A ten prenášal aj do rozhovorov s ľuďmi. Vždy vedel všetko odľahčiť, čo je veľmi vzácna vlastnosť. Mne sa zdajú Rúfusove básne kompaktné, monumentálne, akoby korpusové, lebo sú štylizované do tvaru, ktorý mi pripomína korpus tela. Veľa básní vo mne evokovalo aj krajinu, priezory do niečoho, čo som už poznal alebo ešte vôbec nie. Sám som veľmi zvedavý, ako to bude pôsobiť na čitateľov. A čo je zaujímavé, všetky tieto ilustrácie som robil s olejom. Nie typicky s tenkým štetcom, ale neváhal som a ako sa hovorí, „bez pardónu“ som tam nasadil maliarsku ruku.

Aký máš vzťah k adventu a k Vianočiam?

Na Vianoce sa vždy vraciam do detských čias, keď som sa tešil zo stromčeka a z celej tej vianočnej atmosféry, na tú chvíľu, keď sa pod stromčekom zrazu akoby zmenšime... Teraz sa teším kvôli vnútkam, ktoré tento sviatok prežívajú rovnako ako ja v detstve. Radosť z Vianoc prejavujú oveľa bezprostrednejšie, plačú alebo sa smejú a vnímajú ich čaro cez čisté detské oči. My, dospelí sa ho už pokúšame prekryť nejakým pozlátkom či saténom. Bezprostredná radosť akoby sa vytrácala a my sa skrývame za masky.

Ale ty sa nezdáš, že by si sa chcel mas-kovať...

(smiech) Snažím sa tomu vyhýbať. Ved' ináč by som nemaľoval veľké obrazy. Vracajú ma do detstva – s nimi som začínal...

ami, foto archiv I.P.

IVAN PAVLE

Narodil sa 8. marca 1955 v Galante, ale detstvo strávil v Prievidzi. Strednú školu elektrotechnickú vyštudoval v Tvrdošine a pokračoval na VŠVU v ateliéri monumentálnej maľby. Po skončení štúdia sa od roku 1981 venuje maľbe, kresbe, grafike i plastike. Vystavoval v galériách na Slovensku aj v zahraničí – v Poľsku, Nemecku, Holandsku, Rakúsku, Francúzsku, Monaku, Taliansku, Thajsku, USA, Rusku. Absolvoval niekoľko tvorivých pobytov hlavne v USA a vo Francúzsku, kde v roku 1989 získal Cenu poroty na Medzinárodnom festivale maľby v Cagnes-sur-Mer. Jeho diela sú zastúpené v početných galériách a súkromných zbierkach po celom svete. V roku 2016 mu udelili ocenenie Krištáľové krídlo.

KEĎ SA STRIHAL PLOT SPOMIENKY DEVÍNČANOV NA JESEŇ 1989

Pre Devín a Devínčanov mala Nežná revolúcia iný rozmer ako pre Bratislavčanov. Predsa len tu bol ten ostnatý plot, ktorý symbolizoval neslobodu a pohraničná stráž, ktorá dýchala na krk domácim. V tých mrazivých dňoch a týždňoch sa začali písať nové dejiny a každý si to uvedomoval. Nadšenie z prichádzajúcich demokratických zmien bolo nákazlivé a nikdy snád' nebolo vtedajšie Československo tak súdržné, ako práve na námestiach a počas pesničky Ivana Hoffmana Sľúbili sme si lásku. Tridsať rokov ubehlo a všeličo sa zmenilo. Ale veta Václava Havla, ktorá sa stala mottom Nežnej revolúcie, zostáva stále aktuálna: „Pravda a láska musia zvíťaziť nad ľžou a nenávisťou.“

Mária Gajdošová: BUĎME VĎAČNÍ

Moje prvé stretnutie a dotyk s Devínom sa uskutočnil viac ako pred pol storočím. Bolo to začiatkom leta 1968, keď sa už v našej krajine a spoločnosti šíriло a bolo cítiť uvoľnenie dovtedajšej totalitnej politiky neslobody – nádej z Pražskej jari. Na Devíne v amfiteátri sa konalo vystúpenie súboru Lúčnica, kde som vtedy účinkovala.

Bolo to neuveriteľné, nezabudnuteľné vystúpenie. Množstvo autobusov pod hradom na parkovisku a ľudí, ktorí sa stretli, plní šťastia, radosti a nádeje. Očaril ma pohľad zhora z nadhľadu na sútok Moravy a Dunaja, ale aj pohľad iného rozmeru ponad železnú oponu. Mesiac na to túto nádej a radosť doslova zabil augustový vpád vojsk Varšavskej zmluvy a okupácia Československa. O niekoľko rokov neskôr, keď som sa vydala, ma život opäť zavial do Devína. Za železnú oponu, za ostnatý drôt. Žiaden luxus, len tvrdá realita. Večerné kontroly v autobuse, či sme ozaj Devínčania a či ideme domov, alebo len tak, na zvedy. Často sa stávalo, že pohraničníci vyťahli z autobusu podozrivých ľudí (aj za pomoci udaní niektorých spoluobčanov) na kontrolu na miesto označené heslom Neprejdú. Len nebolo jasné, kto a kam nemá prejsť... Keď sa nám narodili deti, spočiatku sme s nimi chodili na prechádzku okolo hradu, potom už len pod hrad. Pribudla závoja, pribúdalo ostnatých drôtov a plotov, aj strážnych veží. Každé ráno prebehol špeciálny pluh, ktorý prehrabal piesok medzi plotmi, aby bolo vidno každú stopu. Mladí chlapi, „ochrancovia našich hraníc a slobody“, horlivo plnili svoje poslanie, občas aj strieľaním... Dostávali za to deň voľna. Niekedy bol horor počúvať ich rozhovory v autobuse, keď predvádzali svoju nezrelosť so zbraňou za pásom. Raz sa mi vrátili moji „muži“ z prechádzky v sprievode pohraničníka, ktorý ich odprevadil domov so slovami, či chcú pocítiť ako „štiepe včelička“. Na tie časy to bola vtedy celkom bežná „devínska romantika“. Ale zase, bolo tu ticho, bezpečne, veď nás „chránili“...

Čas neúprosne letel, napätie v spoločnosti rástlo. Prvou lastovičkou odporu u nás bola sviečková manifestácia v marci 1988. Tiché, pokojné sviečkové, modlitebné stretnutie s prosbou o slobodu prejavu. Skončilo zatýkaním a vodnými delami. Mali sme mať večer koncert, išla som do práce a videla som to násilie a strach z moci. Koncert sa nekonal. A potom prišiel 17. november a správa o tom, že niečo sa deje v Prahe, sa šírila rýchlosťou blesku. Koncertné pódium Slovenskej filharmónie a dosky divadiel sa zaplnili ľuďmi, čo mali informácie. Debatovalo sa dlhé dni a noci. Nádej zo zmeny sa niesla námestiami, ľudia, ktorí roky mlčali, trpeli a už nedúfali, vyťahli kľúče a transparenty. Krajina sa zmenila na jeden súvislý dav, ktorý volal po slobode a chcel žiť normálnym životom. Tiež som bola jednou z davu.

A potom prišlo krásne snečné ráno a v Devíne sa začali strihať drôty. Prvý skutočný prejav slobody. Vtedy som tam osobne nebola, ale moji „muži“ doniesli domov kúsky trofejí, ktoré sa rozdávali ako symbol nádeje do budúcnosti. Devín ožil. Opadával strach z kontrol a prenasledovania. Stretávali sme sa a snovali plány o tom, čo ďalej s Devínom, ako sa pričiniť o jeho rozvoj. Koniec roku 1989 sa niesol v duchu nádejí a očakávaní. Stretávali sme sa po domácnostiach, lebo v Devíne nebol žiaden verejný priestor na stretnutia a hľadali sme ľudí, ktorí sa chcú podieľať na novom živote v Devíne. V roku 1990 mal Devín svoju prvú slobodne zvolenú samosprávu. Bola som jej súčasťou. Začal sa nový život v novom systéme, s novou nádejou, novým nádychom, novým pohľadom, ale aj novými chybami...

S odstupom času musím povedať, že som vďačná za všetko, čo som prežila. Aj keď nie všetko bolo vždy super a ani na radosť. Ja však život vidím ako cestu. Jeho začiatok si viac menej pamätáme, kráčame a koniec je v nedohľadne. Často nevidíme dopredu, ale musíme mať vidinu, cieľ a chuť meniť, čo sa nepodarilo, pomôcť, ak je to v našich silách a byť vďační. Za všetko! Lebo aj to zlé nás môže poučiť, nasmerovať späť na správnu cestu a dať našmu životu poučenie a zmysel.

Veľa sa nepodarilo a ani neuskutočnilo z plánov a ideí po Novembri '89. No žiaden plán ani zmena sa nedá vykonať bez zmeny zvnútra. Ako spoločnosti, tak aj človeka. Buďme teda vďační. Za slobodu, za mier v našej vlasti, za blízkych, za krásne prostredie, kde žijeme. Vážme si to, je to dar. Nech nič v našich životoch nie je samozrejmosťou. Ani odkaz Novembra '89.

Rodina Rosových: BUĎTE NA NAŠICH DEŤOCH

Obyvatelia Devína, ktorí sem prišli bývať v sedemdesiatych rokoch, boli neraz označovaní za prišielcov a to najmä tými, ktorí prišli do Devína len o niečo skôr. Hoci som rodená Bratislavčanka, až do príchodu do Devína v roku 1974 som nemala o pohnutej histórii obyvateľstva Devína žiadne vedomosti. O tom, ako boli odsunutí devínski Nemci (najpočetnejšia časť devínskeho obyvateľstva) po druhej svetovej vojne, ako do opustených domov najskôr prišli repatrianti z Maďarska, ktorí sa presúvali z domu do domu, pokiaľ bolo čím kúriť. Preto som už neobehému riaditeľovi Mestského múzea v Bratislave p. Jančovi, ktorý sa na nás obrátil s prosbou o pomoc pri zozbieraní artefaktov svedčiacich o živote v Devíne pre plánované Múzeum Devína musela povedať, že nič také sa nezachovalo. Možno v niektorých starých devínskych rodinách, ktoré si ich opatrovali ako svoje poklady. No a potom, v ďalšej vlne prišli do Devína bývať režimu oddaní ľudia, ktorí „pomáhali“ strážiť ostrú hranicu špicľovaním, udávaním obyvateľov či občasných návštevníkov Devína. Možno naša generácia je súčasťou tej vlny nových Devínčanov, ktorí zahŕňali rodiny umelcov, ktorým staré priestrané domy po rekonštrukciách poskytl priestor pre ateliéry a umelecké dielne. Začala tak vznikať iná komunita občanov, hodnotovo odlišná od „strážcov“ hraníc. Tento, možno trochu obsiahly úvod k spomienkam na dianie okolo novembra 1989 som považovala za potrebný uviesť pre tých, čo prišli do Devína po revolučnom roku, začali stavať nové domy a žiaľ, k nim aj vysoké kamenné múry...

V novembri '89 bola nálada v spoločnosti neurčitá. My, čo sme chodili na námestie a nosili československé trikolóry na kabátoch, sme dúfali, že zmena sa podarí, ale medzi našimi kamarátmi boli aj skeptici. Režimu oddaní zmenu nevíťali.

Ako presne došlo k rozhodnutiu ísť strihať drôty, dnes už nevieme. Je však isté, že 8. decembra v piatok sa muži a chlapi od Rosovcov, Luptákovcov, Peťo Strassner, Peter Mikuláš s kamerou a ďalší vybrali pod hrad so silnými nožnicami a vystrihli diery do ostnatého drôtu. Samozrejme, do 10 minút po začatí strihania prišli pohraničníci v plnej zbroji. Aj so psami. Pozorovali situáciu, lebo „narušiteľ“ neutekal, „iba sme sa dívali cez vystrihnutú diery na slobodu“. Pohraničníci zobrali Jula Rosu na posádku, kde čakali uniformovaní ľudia, ktorí však namiesto ostrého jednanja vyslovili názor, že by aj oni mali byť pri strihaní a odstraňovaní drôtov, čo sa neskôr aj udialo. Chlapi (Maťo Rosa, David Lupták, atď.) potom ešte vyvesili veľkú československú zástavu na vtedy postavené lešenie na De-

vínskom hrade. Keď Maťo v nasledujúci pondelok vysvetľoval triednemu učiteľovi na gymnáziu, že v piatok nebol v škole, lebo strihal drôty v Devíne, tak mu triedny odporučil, aby radšej nehovoril o tej príčine chýbania, lebo sa nevie, ako to celé dopadne. Dnes vieme, že to bude práve na nich, na našich deťoch, aby to, čo sme začali, dotiahli správnym smerom.

Gabriela Luptáková: „SME U VODY!“

Nádherne mrazivé ráno 10. 12. 1989. Ponáhľali sme sa na nábrežie a na úrovni Zlého námorníka pákové nožnice z Jozefovej dielne vystrihali prvú dieru do hraničného plotu. Plukovník pohraničnej stráže so samopalom v ruke sa rozpačito prizeral. Rozdávali sme nastrihané kúsky ostnatého drôtu ľuďom, čo prichádzali z Bratislavy. Opatrne nakúkali do voľného priestoru za tou dierou a nikto si netrúfol urobiť ten prvý krok k slobode. Vtedy pribehlo malé chlapča nezaťažené strachom a suverénne prebehlo cez ten magický otvor. Ako na povel sa v tej chvíli utrhla ľudská lavína a naraz boli všetci pri vode. Rakúska hranica bola otvorená, a tak sa Bratislavčania zhromaždili na rakúskej strane Dunaja oproti Devínu. Uprostred rieky bola zakotvená loď, na ktorej do ampliónu spieval Karel Kryl. Bola nízka hladina Dunaja a tak sme s Jozefom stáli na malej piesčitej pláži priamo pri vode, objímali sme sa a plakali. Naši synovia nadšene pobehovali po miestach, ktoré zatiaľ videli iba cez ostnaté drôty. A naša Dominika nás objala okolo kolien a zmätená tým, že ma vidí plakať, ma chcela potešiť a zvolala: „Vidíš, maminka, dožila si sa – sme u vody!“

Pavla Rumanovská: DETI SI UŽ NEPRÁVOSTI STARÉHO REŽIMU NEPAMÄTAJÚ

Hnutie Verejnosť proti násiliu malo svoju základnú skupinu aj v Devíne so sídlom na Hradnej ulici číslo 5. V mene hnutia vystupovali občania – Ivan Rumanovský, Július Rosa, Peter Mikuláš, Alfréd Strassner, Mária Gašparová, Augustín Mrázik a Rudolf Suchový. Ich mená sú uvádzané v korešpondencii ZS VPN Devín, ktorá je súčasťou archívnych materiálov Devína. VPN bolo hnutie s nezastupiteľnou úlohou pri revolučných zmenách z novembra 1989 a devínska základná skupina sa snažila o vznik a fungovanie novej organizačnej štruktúry v miestnej samospráve so zreteľom na kultúru a historické prostredie.

Spomínam si, ako sme chodili na námestie SNP na manifestácie, ktoré organizoval Krajský výbor VPN. Bývala veľká zima, ale pri srdci nás hriala vidina nových časov, ktoré prinesú dosiahnutá sloboda a demokracia. Nezabudnuteľnou bola aj prítomnosť Karla Kryla a jeho pesničiek. Fotografia našich škôlkarov od autora Vladimíra Martinku bola uverejnená v denníku Pravda 15. decembra 1989 v bývalom hraničnom priestore a je dokumentom, vyjadrujúcim nádej, že nová generácia bude žiť už v lepších časoch a neprávosti končiaceho režimu bude poznať iba z rozprávania rodičov.

Deti z materskej školy z Devína pri Bratislave na prechádzke v bývalom hraničnom pásme, do ktorého bol donedávna vstup prísne zakázaný.

Mária a Martin Chovanovci: SPOMIENKY HRDZAVEJÚ AKO ŽELEZNÉ SRDCE

V polovici osemdesiatych rokov sme chceli kúpiť dom v Devíne, ale mnohí nás odrádzali, veď tam sú pohraničníci, ktorí strieľajú do ľudí, ostnatý drôt na brehu Dunaja a Moravy a na Kobyle vojenská základňa, ktorá mala byť v prípade vojny medzi prvými cieľmi nepriateľských imperialis-

tov. Poznali sme aj ten vtíp o synčekovi, ktorý sa na Devínskom hrade pýta otca, kto to býva za tými ostnatými drôťmi... Čaro Devína však bolo silnejšie, a tak sme sa tam predsa nastáhovali. V roku 1989 sa všetko zmenilo. Dúfali sme, že to príde, čakali sme na to, ale nie tak rýchlo. Nadšenie bolo veľké, strihali sme drôty spolu so susedmi aj so študentmi, ktorí vtedy veľmi úspešne bojovali za svoju lepšiu budúcnosť. Začiatkom decembra sme už stáli pod hradbami hradu a spolu s ľuďmi na druhom brehu, ktorí z Petržalky mohli prísť slobodne a bez doložky až do Hainburgu, sme počúvali Karla Kryla a jeho Bratříčka. Železné srdce ako symbol, ktoré sa nakoniec premiestnilo z náprotivného brehu Dunaja na Devín pomaly hrdzavie tak, ako aj spomienky mnohých z nás. Prečo sa to všetko udialo?

Milada Vlčková: PRECHÁDZAM SA PRI DUNAJI A SOM ŠĎASTNÁ

Spomínam na roky 1945 – 1950, na roky môjho detstva, keď sme my, devínske deti, každé leto družne chodievali na Sedláckov ostrov. Plávali sme, zahrabávali sme sa do slnkom prehriateho piesku, chytali ryby. Vtedy by nikomu z nás nenapadlo, že už onedlho sa na tieto miesta nedostaneme. No nielen my, ale ani naše deti. V roku 1951 v Devíne „pre potrebu ochrany socializmu“ postavili ostnatú hranicu a nápisy na tabuľkách nám oznamovali – Pozor; hraničné pásmo, vstup len na povolenie. A na Dunaj sme sa mohli už len pozerieť. Keď 11. decembra 1989 drôty začali miznúť, bola som šťastná a verila som, že sloboda je tu. Prichádzala nenápadne, každým dňom. Najprv som si uvedomila, že naše vnúchatá sa hrávajú na ostrove, že Devínčania chodia na ryby a nemusia mať žiadne povolenie od pohraničnej stráže, že môžeme ísť kedykoľvek za priateľmi do St. Pöltenu v Rakúsku a nepotrebujeme na to víza. Čas plynul a zrazu sa nám tieto výsady zdali už normálne. Teraz mám 82 rokov, pravidelne chodím popri Dunaji a Morave na „moje prechádzky“ a som šťastná. Drôt zo železnej opony som si na pamiatku neodložila, nechcela som, nebolo mi ho treba. Odložila som si však trvalú spomienku na to, že sloboda tu niekedy aj nebola...

- red – foto Peter Mikuláš, archív Pavly Rumanovskej

Milí Devínčania, blíži sa čas adventu a za redakciu nášho Devínčana by sme vám chceli zaželať, aby ste toto obdobie prežili v tichosti sa, s pokojom v duši a v radostnom očakávaní najprajších sviatkov roka.

Pečieme so Soňou

Naša obľúbená devínska cukrárka Soňa Kolenčíková prezradila svoj recept na rokmi overený, úžasný, jednoduchý, rýchly a slasť zo života evokujúci vianočný koláč.

ŠTÓLA STVAROHOM A KANDIZOVANÝM OVOCÍM

Potrebuje: 400 g polohrubej múky, 1 balíček prášku do pečiva, 180 g práškového cukru, 1 balíček vanilkového cukru, 250 g tvarohu, 200 g masla, 2 celé vajcia, štava a kôra z 1 citróna, 50 g hrozienok, 150 g kandizovaného ovocia, 40 g vlašských orechov, 40 g mandlí, 50 g masla na potretie štóle

Príprava: Do misy preosejeme polohrubú múku, pridáme prášok do pečiva, práškový cukor, vanilkový cukor, tvaroh, maslo, vajčka, štavu a nastrúhanú kôru z citróna a vypracujeme vláčne cesto. Zapracujeme doň nasekané hrozienka, orechy, mandle a kandizované ovocie. Na doske vytvárame podlhovastú šišku do tvaru tradičnej štóly. Pečieme vo vyhriatej rúre asi 1 hodinu pri 180 stupňoch. Štólu ešte za horúca potrieme roztopeným maslom a posypeme práškovým cukrom.

AKTIVITY A CVIČENIA V DOME KULTÚRY V DEVÍNE

PONDELOK	Gymnastika pre deti s Katkou Vicovou Kontakt: katie6073@gmail.com	17:00 – 18:00 hod.
UTOROK	Kalanetika s Katkou Vicovou cez Facebook „Kalanetika nielen pre mamičky v Devíne“.	8:30 – 9:30
	Krúžok umeleckého drotárstva pre seniorov (každý druhý utorok s Erikou Majerskou)	15:00 – 17:00
	Joga s Jurajom	18:15 – 19:45
STREDA	Joga s Lidkou	8:15 – 9:15
	Tvorivo-kreatívny krúžok (www.tahamatam.sk)	17:00 – 18:30 hod.
	Gymnastika pre deti s Katkou Vicovou	17:00 – 18:00 hod.
	Pilates pre seniorov	18:15 – 19:15 hod.
	Tanečná škola – spoločenské tance bližšie info: tanec.jarka@gmail.sk	18:30 – 20:30 hod.
ŠTVRTOK	Kalanetika s Katkou Vicovou	8:30 – 9:30
	Cvičenie a tancovanie pre deti s Andreou	16:30 – 17:30
	Pilates s Lidkou	18:00 – 20:00 (2 skupiny)
	Zacvičme si spolu s vlastnou váhou tela	19:00 – 20:00 hod.
PIATOK	Gymnastika pre deti s Katkou Vicovou	17:00 – 18:00 hod.
	Flow – vinjasa joga s Lidkou	8:15 – 9:15

ŠPORT V TELOCVIČNI PRI ZŠ NA KREMEĽSKEJ ULICI

Silový kruhový tréning	Pondelok:	19:00 – 20:00
Silový kruhový tréning	Streda:	19:00 – 20:00
Florbal	Štvrtok:	18:30 – 19:30
	bližšie informácie na: lidijalamosova@gmail.com	

NOVEMBER a DECEMBER

- 30.11. 16.30 DK DEVÍN
Výroba adventných vencov
- 30.11. 19.00 PIVNICA
Pressburger Balkan Band s Anitou Ribar, koncert
- 1.12. DK DEVÍN Devínsky peceň a fotovernissáž
- 2.12. DK DEVÍN 17.00 Príbeh o dvoch jašteričkách a slnku interaktívne čítanie pre deti s autorkou Irynou Zelyk
- 6.12. 19.00 KINO DEVÍN
Láska na druhý pohľad, francúzska komédia
- 7.12. 16.30 DK DEVÍN
Mikuláš pre malých Devínčanov
- 7.12. 18.00 PIVNICA VIANOCE V PIVNICI – tvorba architekta Stana Mikovčáka, vianočné dobroty a ľudové piesne Spolku skúsených spevúť
- 12.12. 12.00 DK DEVÍN
Predvianočné posedenie seniorov
- 13.12. 18:00 PIVNICA
Kruh a bylinkáreň so Slavenou a Soňou
- 15.12. 15.00 PIVNICA Vedomostný kvíz s Michalom Šudilom pre celú rodinu
- 22.12. 11.00 DK DEVÍN Snehuliačky a prvé Vianoce, divadelné predstavenie